7/18097, 18091

7/18098

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

SAYI : B.02.0.007/00.2181
KONU : Yazılı Soru Önergesi

9..11.2006

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İLGİ: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı'nın 26.10.2006 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-26308 sayılı yazısı.

İlgi yazı ile Mersin Milletvekili Sayın Hüseyin GÜLER (2 adet) ve İzmir Milletvekili Sayın Canan ARITMAN'a ait Yazılı Soru Önergeleri hakkındaki bilgileri içeren cevaplar ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Nimet ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı

Dağıtım:
Gereği :
- TBMM Bşk.Genel Sekreterliği
(Kanunlar ve Kararlar Dai.Bşk.)
Ek: 3 Yazı (2'şer Nüsha)

Bilgi :
- Başbakanlık
(Kan.ve Kar.Gen.Müd.)
Ek: 3 Yazı

7/18091

MERSİN MİLLETVEKİLİ SAYIN DR.HÜSEYİN GÜLER'İN
7/18091 SORU ÖNERGESİ CEVABIDIR

29 Eylül 2006 Cuma günü Hürriyet Gazetesi'nde çıkan "12 yaşındaki kıza tecavüz" ve "Oruç için çocuğunu döven baba" haberleri ile ilgili olarak;

SORU 1 :

Bakanlığınızca, konu ile ilgili olarak gerekli araştırma yapılmış ve olayların doğruluğu belirlenmiş midir?

CEVAP 1 :

Bakanlığıma bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

29.09.2006 tarihli Hürriyet Gazetesinde yer alan, orucunu bozduğu için, babasından şiddet gördüğü belirtilen S. B. isimli çocuğun durumunun değerlendirilmesi amacıyla; Antalya İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğünce aynı gün çocuğun öğrenim gördüğü İlköğretim Okulu ve ikametgahına gidilerek yerinde inceleme yapılmıştır.

Yapılan inceleme neticesinde, aile ortamında fiziksel ve duygusal istismara maruz bırakılarak kötü muameleye tabi tutulan ve korunmaya muhtaç çocuk statüsünde olduğu tespit edilen 1995 doğumlu S. B. İsimli çocuk, aynı gün Antalya İli Zübeyde Hanım Çocuk Sitesi Müdürlüğüne yerleştirilmiştir.

Çocuk hakkında Antalya 2. Aile Mahkemesi Hakimliği'nin 03.10.2006 Tarih ve Değişik İş Esas 2006 / 145 ve Değişik 2006 /161 Karar No 'su ile, Çocuk Koruma kanunun 5 (c) Maddesi gereğince TEDBİR Kararı alınmıştır.

Baba hakkında 03.10.2006 tarih ve 6434 sayılı yazımız ile Cumhuriyet başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuştur. 2006 / 51137 Hazırlık No'su ile, Cumhuriyet Savcılığınca soruşturma süreci başlatılmıştır.

12 yaşındaki kıza tecavüz olayı ile ilgili olarak, Malazgirt Cumhuriyet Başsavcılığınca başlatılan adli soruşturma devam etmekte olup, tecavüz eden şahıs cezaevinde bulunmaktadır. İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğünce 12 yaşlarındaki Z.M.'nin ailesinin ikametgâhında sosyal inceleme yapılmış olup, savcılık tarafından da güvenliğinin tehlikede olmadığı ve psikolojik olarak örselenmemesi için, ailesinin yanında kalmasının uygun görülmesi nedeniyle, Z. M. hakkında tedbir veya korunma kararına gerek duyulmadığı kararı verilmiştir. Bu nedenle söz konusu Vakanın İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğünce periyodik takibi yapılmaya devam edilecektir.

SORU 2 :

Bakanlığınız aile içi şiddet olaylarının önlenmesi ve şiddete maruz kalanların korunması konusunda herhangi bir girişimde bulunmuş mudur? Bulunmadıysa ne zaman bulunacaktır?

CEVAP 2 :

Bakanlığıma bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

"Kadın ve Çocuğa Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler" konulu Başbakanlık Genelgesi 4 Temmuz 2006 gün

ve 26218 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bahse konu genelgede şiddet konusundaki çözüm önerilerinin yaşama geçirilmesinde koordineli çalışması gereken kurumlar belirtilmiştir. Genelge kapsamında gerekli çalışmalar başlatılmıştır.

Aile Danışma Merkezlerinde; görevli meslek elemanları (Sosyal çalışmacı, psikolog, çocuk gelişimci ile gerektiğinde görevlendirilen hekim, avukat ve diğer görevliler) tarafından aile yaşamını korumak, desteklemek ve sorunların çözümüne yardımcı olmak amacıyla aile bireylerine yönelik koruyucu-önleyici, eğitici-geliştirici, tedavi ve rehabilite edici hizmetlerin yanı sıra rehberlik ve danışmanlık hizmetleri de verilmektedir.

Söz konusu merkezler kanalıyla, ilgili üniversiteler, devlet ve üniversite hastaneleri, konuyla ilgili sivil toplum kuruluşları, bu konuda hizmet veren kamu ve özel sektör kuruluşları ile eşgüdüm ve işbirliği yapılarak, panel, seminer, konferans, söyleşi grupları gibi eğitsel destek programları düzenlenmektedir.

Toplum Merkezlerinde; Birey, grup, ailelerin ve toplumun sorunlarla baş edebilmeleri ve bireylerin katılımcı, üretken, kendine yeterli hale gelmeleri amacıyla; koruyucu-önleyici, eğitici-geliştirici, rehberlik ve rehabilite edici hizmetler sunulmaktadır. Toplum Merkezlerinde, yoksulluktan ve hızlı kentleşmeden en çok etkilenen gruplar olan çocuk, genç ve kadınlar, öncelikle hizmet almaktadır.

Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı (KİHEP), Genel Müdürlüğümüz ve Kadının İnsan Hakları Projesi- New Ways İrtibat Bürosu arasında 30.12.1998 tarihinde imzalanan işbirliği protokolü çerçevesinde yürütülmektedir.

Kadının toplumsal cinsiyeti nedeniyle ön plana çıkan ve kadının da öncelikle benimsediği anne ve eş rollerinde yaşadığı sorunların çözümü ve anne ve eş olarak sağlıklı ilişkiler kurabilmesi amacıyla; **Anne-Çocuk Eğitim Programı (AÇEP)** yürütülmektedir.

Ayrıca babaların çocuk eğitiminde daha bilgili olması, bu bilgilerini hayata geçirmesi, çocuğuyla, eşiyle ve yakın çevresiyle iletişimini geliştirmesi ve giderek yaşantısında daha demokratik bir tutumu benimsemesini sağlamak amacıyla **Baba Destek Programı (BADEP)** yürütülmektedir.

SORU 3 :

Bakanlığınızın aile içi şiddet olaylarının önlenmesi ve şiddete maruz kalanların korunması konusunda alınması gereken önlemler planı bulunmakta mıdır? Varsa açıklar mısınız?

CEVAP 3 :

Bakanlığıma bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Anayasamız, yasalar ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu açıkça, "çocuk ihmali ve istismarı" konusunda ivedi tedbirlerin alınmasını öngörmektedir. Bu çerçevede 2828 sayılı Yasa kapsamında şiddet olaylarının önlenmesi ve şiddete maruz kalanların korunması konusunda gerekli müdahaleler yapılmaktadır. Söz konusu Başbakanlık Genelgesi kapsamında da gerekli çalışmalar başlatılmıştır.

Ayrıca SHÇEK; ulusal kalkınma plan hedefleri, ülkemizin de taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, belgeler ve kararların öngördüğü yükümlülükler ve görevler arasında da yer aldığı üzere, şiddete uğrayan veya bu riski taşıyan kadınlara yönelik hizmetlerini, ağırlıklı olarak **kadın konukevleri** ile vermektedir.

SHÇEK'e bağlı olarak hizmetlerini sürdüren ve 2003 yılına kadar sayıları 8 olan **kadın konukevi sayısı**, 2003-2006 yılları arasında açılan 9 kadın konukevi ile **17'ye, kapasite toplamı** ise 170'den, **325**'e ulaşmıştır.

Kadın konukevlerinin açılışlarından itibaren yararlanan kadın sayısı 5713, çocuk sayısı ise 4367'ye ulaşmıştır.

Bakanlığıma bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre CEVAP 2-3:

Kadına karşı uygulanan şiddet bir insan hakları ihlalidir ve hangi türü olursa olsun kim tarafından yapılsın kabul edilemez bir eylemdir. Aile içi şiddet tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de her düzeydeki kadınların yüz yüze kaldığı bir durumdur. Bilindiği üzere, kadına karşı şiddetin ortadan kaldırılmasına yönelik olarak yasal alanda 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Yeni Türk Ceza Kanununda önemli düzenlemeler getirilmiştir.

Yasal alanda tüm tedbirlerin alınmış olmasına rağmen, toplumsal kalıp yargılar nedeniyle tüm dünyada kadınlar hala ülkelerinin gelişmişlik düzeyi ne olursa olsun temel göstergeler açısından erkeklerin gerisindedir. Bu Türkiye için de geçerlidir. Hükümetimizin öncelikli hedeflerinden biri yasaların uygulamalara yeterince yansıtılmasıdır. Bu konuda çalışmalarımız yoğun olarak devam etmektedir. Söz konusu çalışmalarımızı kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum örgütleri gibi tüm tarafların işbirliği ve katkıları ile gerçekleşmekteyiz.

Bu çalışmalardan bazıları aşağıdaki gibidir;

- Yerel yönetimlerin kadınlara yönelik olarak, kadınların statülerini yükseltmek amacıyla ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda eğitim programları düzenlenebilmesi için valilikler ve belediyeler nezdinde Kadın-Aile Danışma ve Hizmet Merkezleri açılması girişimleri Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü koordinasyonunda devam etmektedir. Amasya Valiliği bünyesinde 20 Eylül 2006 tarihinde ilk Kadın-Aile Danışma ve Hizmet Merkezi açılarak çalışmalarına başlamıştır.
- Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu Türkiye IV. Ülke Programı ile (2006-2010), yoksulluğun azaltılması, anne sağlığının iyileştirilmesi, cinsel yoldan bulaşan hastalıklar/HIV/AIDS'le mücadele, cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesi, kadınlara eşit haklar ve kadınların yetkilerinin arttırılması amaçlanmaktadır. Bu amaçlar çerçevesindeki faaliyetler Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilecektir.
- Avrupa Birliği Katılım Öncesi 2005 Yılı Mali İşbirliği Programı kapsamında, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü "Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Yaygınlaştırılması (Promoting Gender Equality)" projesini 2006-2008 yılları arasında yürütecektir.
- Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren sayıları 61'e ulaşan toplum merkezlerinin yanısıra GAP Bölge İdaresine bağlı bölgede 30 adet toplum merkezi kadınlarımıza eğitim, yönlendirme, meslek edindirme v.b. gibi konularda kadınlara hizmet sunmaktadır.
- Çocuk ve Kadına Yönelik Şiddet ve Töre-Namus Cinayetler konusundaki çözüm önerilerinin hayata geçirilmesine ilişkin 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile koordinatör kurum olarak belirlenen Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce çalışmalar başlatılmıştır.
- Genel Müdürlük bunun yanısıra, bu konuda toplumda farkındalık yaratmak ve toplumsal duyarlılığını artırmak amacıyla kampanyalar yürütmekte, yazılı ve görsel materyaller hazırlayarak kamuoyunun kullanımına sunmaktadır. Öte yandan Genel Müdürlük, kadına karşı şiddetle mücadelenin önemli bir parçasını teşkil eden erkeklerin konuya duyarlılığı artırmak amacıyla, vatani görevini yapmakta olan er ve erbaşlara yönelik "Yurttaşlık Sevgisi" dersi kapsamında kız çocuklarının okullulaşması, kadın-erkek eşitliği, kadının insan hakları, kadına yönelik şiddet, töre ve namus cinayetlerinin önlenmesine ilişkin konuların yer aldığı eğitim materyalleri, CD ve afişler hazırlanarak 600 garnizona iletilmiştir.
- Polis Okulları, Polis Koleji ve Polis Akademisinin müfredatlarına zorunlu ders olarak uygulamaya konulan İnsan Hakları dersleri kapsamında kadın erkek eşitliği, kadının

insan hakları, kadına karşı şiddet, töre ve namus cinayetleri gibi konulara da yer verilmesi hususunda İçişleri Bakanlığı nezdinde girişimde bulunulmuştur.
Ayrıca, Genel Müdürlük ile Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu işbirliği çerçevesinde kadına yönelik şiddet, töre/namus cinayetleri konusunda toplumumuzda duyarlılık yaratmak amacıyla "Kadına Karşı Şiddete Son" konulu afişler hazırlanmıştır. Bu afişler 25 Kasım haftasında (22-27 Kasım 2006) yedi gün süre ile Ankara'da çeşitli semtlerinde 50, 18-26 Kasım 2006 tarihlerinde İstanbul'un çeşitli semtlerindeki 100 adet bilboardda sergilenecektir.

SORU 4 :

Gerçekleşen bu iki olayla ilgili olarak mağdurlara sahip çıkmayı düşünüyor musunuz? Ne gibi önlemler almayı planlıyorsunuz?

CEVAP 4 :

Bakanlığıma bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Anayasamız, yasalar ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu açıkça, "çocuk ihmali ve istismarı" konusunda ivedi tedbirlerin alınmasını öngörmektedir. Bu çerçevede 2828 sayılı Yasa kapsamında gerek yazılı gerekse sözlü medyada çıkan haberler, ilgili İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğünce ihbar kabul edilerek gerekli sosyal incelemeler gerçekleştirilmekte, aile ve çocuğa uygun sosyal hizmet müdahaleleri yapılmaktadır.

Bakanlığıma bağlı Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre CEVAP 1-2-3-4 :

Aile ve sosyal konularda politika üretmek üzere kurulan Genel Müdürlüğümüz, bu politikalarını yaptığı bilimsel araştırmalara dayandırmaktadır. Ancak, uygulayıcı bir kurum olmamasına karşın kamuoyunun gündemine gelen bazı konularla ilgili bölgelere çalışma ziyaretleri yapmıştır/yapmaktadır.
Örneğin 2000 yılında Batman'da artış gösteren kadın intiharlarının nedenlerini yerinde tespit etmek amacıyla Genel Müdürlüğümüzden dört uzman bölgede bir inceleme yapmıştır. Çalışma ziyareti sonucunda kapsamlı bir rapor yazılarak ilgili taraflara gönderilmiştir. Rapora göre; Batmandaki kadın intiharlarının birçok faktörün bir araya gelmesi ile oluştuğu, intiharların sosyal, kültürel, ekonomik ve psikolojik nedenleri bulunduğu görülmüştür.

1- Sosyal Faktörler

Daha önceki yapılan çalışmaların bulguları ile karşılaştırıldığında Batman intiharlarının hızlı toplumsal değişmelerden etkilendiği sonucuna varılmıştır. Özellikle maddi değerlerin manevi değerlere göre daha hızlı değişmemesi yani sosyolojik anlamda bir kültürel gecikmenin yaşanması intiharları etkileyen başlıca faktörlerden birisidir. Yine okuma-yazma oranının düşüklüğü, kız çocuklarının eğitime katılmasının zor olması veya engellenmesi, kırdan kente göç olgusu da önemli belirleyiciler arasında bulunmaktadır.

2- Ekonomik Faktörler

Başta gelen ekonomik neden ise, gelir dağılımındaki adaletsizliktir. Batman da GSMH 1157 USD gibi oldukça düşük bir orandadır. İşsizlik oranı ise oldukça yüksektir. İntihar eden ve intihar girişiminde bulunanların yoksul ailelerden geldiği ve gecekondularda yaşadığı gerçeği bizi ekonomik faktörlerinde önemli olduğu gerçeğine götürmüştür.

3- Kültürel Faktörler

İntiharlarda kültürel faktörlerinde etken olduğu görülmüştür. Özellikle Dünya örneklerinin tersine kadın intiharlarının yüksekliği Batman 'da "kadın olmanın" ne demek olduğunun

7/18091

irdelenmesini zorunlu kılmaktadır. Ataerkil toplum yapısının bir uzantısı olarak kadın ikinci sınıf vatandaş konumundadır. 14-44 yaş grubundaki kadınların okuma-yazma oranı %40 dır. Kız çocukları okula gönderilmemekte, ekonomik dayatmalarında bir sonucu olarak erkek çocuk tercih edilmektedir. Erken yaşta yapılan ve dini nikâha dayalı evlilikler yaygındır. Çoğu zaman kadın için bir güvence olan resmi nikâh yapılmamaktadır. Akraba evlilikleri yaygın olup, kuma ve berdel uygulamaları sürmektedir. Yapılan evliliklerde baba tek başına karar vermekte, evlenecek kızın görüşü dahi sorulmamaktadır. Diğer yandan kitle iletişim araçları ile sunulan zengin, gösterişli, sınırsız aşk, lüks ev ve arabalar ve çelişen kendi gerçeklerini tolere edemeyen genç kızlar. Diğer yandan kadına atfedilen değer yargı ve tutumlarına bağlı olarak kadının bekareti ve bunu ailenin erkeklerine teslim eden geleneksel toplum yapısı bulunmaktadır. Tüm bu faktörlerinde intihar edenlerin neden daha çok kadınlar olduğu gerçeğine cevap verebileceği düşünülmektedir.

4- Psikolojik Faktörler

İntiharların psikolojik nedenleri arasında ise psikiyatrik tedavi görenlerinde bulunduğu bilinmektedir. İntiharı etkileyen faktörler arasında gösterilen, yakınlardan birinin ölümü veya intiharı bulgusu bu çalışmada bulunmuştur. Ailelerin ortalama çocuk sayısı göz önüne alındığında ailelerin çocuklarına yeterince sevgi vermesi mümkün görünmemektedir. Bazı araştırmacılar böyle sevgisiz ortamlarda büyüyen çocukların istenmedikleri duygusuna kapılmalarına bağlı olarak intihara kalkışabildiklerini göstermiştir. Yine kitle iletişim araçları ile gelen yoğun mesajlar sonucu karamsarlığa kapılarak intihar etme davranışı gözlenebilmektedir. Yüksek bir yerden kendini atarak intihar etme olayları kişinin kırgınlığının bir ifadesi olabileceği gibi, silik ve değersiz kalmış varlıklarına insanların dikkatini çekme davranışı da olabilir. Yine sınav veya okul başarısızlığı da intihar davranışını etkilemektedir. Kişinin saldırgan bir kişiliğe sahip olması da kendine zarar vermesini etkileyebilmektedir.

Yapılan çalışmalar toplumların ortak bir amaç etrafında toplandığı dönemlerde intiharın azaldığını, aksi halde arttığını göstermektedir.

Ayrıca, bir makale yazılarak kurumumuzun süreli yayını olan "Aile ve Toplum" dergimizde yayınlanması sağlanmış, derginin dağıtımı tüm ilgili taraflara yapılmıştır.

Raporun sonunda detaylı, derin ve sorunun psikolojik, psikiyatrik, sosyolojik, antropolojik boyutlarını, uygun tekniklerle ortaya çıkaracak araştırmalara ihtiyaç bulunduğu bilgisine yer verilmiştir. Bütün bu analizlerin Batman ve çevresinin sosyo-kültürel, demografik ve ekonomik sorunlarıyla birlikte ele alınması zorunluluğuna da dikkat çekilmiştir.

Tarihin her döneminde tüm toplumlarda görülen bir olgu olan intiharlar tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de yıllara göre artış göstermektedir. Batman intiharlarını dünyadaki intiharlardan ayıran ise, Türkiye ortalamasının üzerinde seyretmesi ve kadın intiharlarının daha fazla olmasıdır. Bu nedenle toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına yönelik olarak kadınların en temel insan haklarını kullanabilmeleri için fırsatlar verilmeli, çalışmalar bu alana kanalize edilmelidir. Sorun sadece kamu kurum ve kuruluşlarının üstesinden gelebileceğinden çok daha karmaşık ve zihniyet değişikliği gerektirdiğinden uzun zaman alacaktır.

Saygılarımla.

Nimet ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı